

"Entre tots ho farem tot"

Pèire Bec és especialista en dialectologia occitana i en literatura medieval provençal. Per ell, la vall d'Aran pot aportar a l'occità la realitat de la seva llengua viva i la confiança en el futur que li dóna el suport oficial.

Nascut a París el 1921, fill de pares gascons, Pèire Bec ha dedicat una bona part de la vida a l'estudi del gascó o, millor dit, de la llengua occitana en les seves diverses varietats, i ara és, sense cap mena de dubtes, una de les personalitats més significatives de l'Occitània cultural. Pèire Bec, que va participar en l'establiment de les normes ortogràfiques de l'aranès, va ser president de l'Institut d'Estudis Occitans d'Aran (1962-1980), i ha estat professor a la Universitat de Poitiers i director del Centre d'Estudis Superiors de Civilització Medieval d'aquesta mateixa universitat. En el seu llibre *La langue occitane*, del 1963 (traducció catalana, *La llengua occitana*, del 1977), Pèire Bec afirmava: "Podem pensar que la llengua, abandonada a la seva simple resistència natural, és a punt de fer el darrer badall i que la gent de la nostra generació podrà veure'n els funerals. La mort de l'occità és escrita en el procés ençetat fa segles i follament accelerat des de fa uns vint anys. Com que no respon a cap necessitat pràctica, i és considerada sovint un obstacle a una comunicació més ampla dins el món modern (...), és condemnada a desaparèixer." Però ja llavors destacava, també, que "a mesura que la llengua perd terreny, la seva situació moral ha millorat (...) i ja comença d'ésser excepcional de topar amb hostilitats categòriques". Més de trenta anys després, les seves intuïcions d'aleshores no han fet sinó confirmar-se.

—Quina seria, doncs, la situació actual?

—Avui l'occità viu una problemàtica complexa. En destacaria una mena de paradoxa, de dialèctica, entre factors oposats. D'una banda, cal dir que, malauradament, l'occità parlat, espontani, tradicional, amb prou

feines existeix; la nostra joventut viu el mateix procés d'uniformització que té lloc en uns altres indrets del món, i no el parla: diguem que "s'americanitza". Però, en canvi, també és veritat que hi ha hagut una mena de reconquesta de la llengua als cercles d'alta cultura, una mena de conquesta intel·lectual, ideològica, de

gent que en aquest àmbit retroba una llengua que en l'àmbit de l'ús espontani ha desaparegut força.

—De totes maneres, la llengua parlada no és massa diversificada, perquè se'n pugui establir un referent comú?

—Sí, no voldria que semblés que vull jugar amb les paraules, però diria que els problemes de l'occità es troben en bona mesura en aquesta "dialèctica", més o menys sorprenent, que acabo d'esmentar i, en segon lloc, en aquesta qüestió de la seva gran "dialectalitat". Si comparem la nostra situació, en aquest punt, amb la del català, em sembla que la diferència és flagrant. Naturalment, la llengua catalana també té varietats dialectals, amb diversitats d'ús més o menys àmplies de la llengua dins el seu territori; però, comparativament, sobretot tenint en compte l'àmbit geogràfic que ocupa, l'occità té varietats dialectals molt més marcades i distants entre si, i aquesta disgregació ha causat i continua causant, naturalment, dificultats a la vitalitat de la llengua,

sobretot per al seu reconeixement com una sola llengua conjunta, i no com uns quants dialectes, considerats un patuès.

—Vista aquesta varietat, el terreny comú, com qui diu realment guanyat per a tots, continua essent, com ja destacàveu el 1963, el de la universitat i la recerca?

—Sí, la universitat i la recerca acadèmica no causen cap problema. Ja fa temps que l'occità és present a

"La joventut 's'americanitza'. Però també és veritat que hi ha hagut una mena de reconquesta de la llengua als cercles d'alta cultura, una mena de conquesta intel·lectual, ideològica, de gent que en aquest àmbit retroba la llengua occitana."

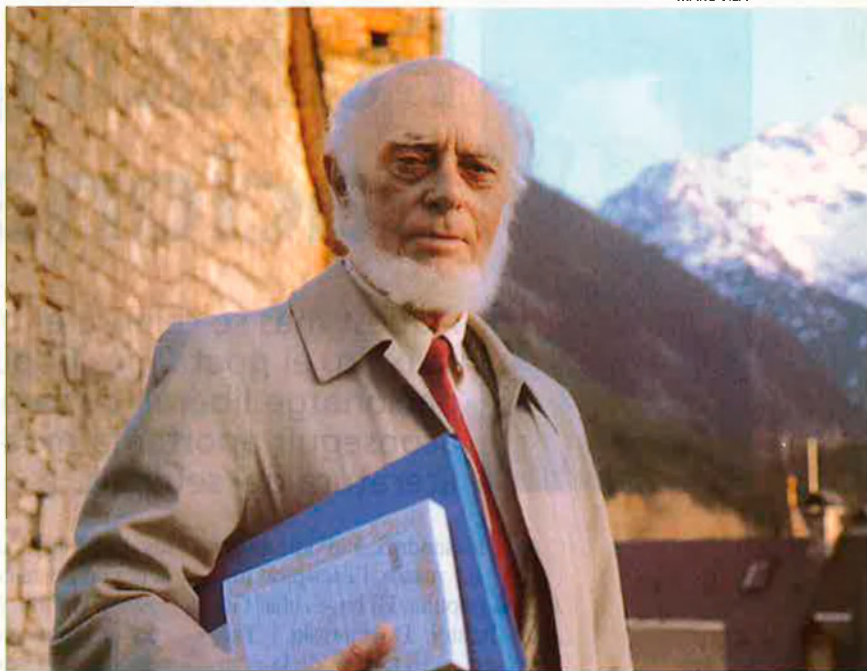
moltes universitats estrangeres, fins i tot més que no a les franceses. Tot i això, s'ensenya a totes les universitats d'allò que en diuen el *Midi* francès, a les universitats occitanes de Tolosa de Llenguadoc, Montpeller, Ais de Provença, Bordeus... I també des de ja fa molt s'han fet un bon munt de tesis i estudis sobre la literatura medieval (la dels trobadors, naturalment), la toponímia, la història local, etc. Ara, també cal dir que, de primer, durant molts anys, aquesta recerca universitària es va fer sense gens de consciència occitanista. No és que puguem acusar-la, pròpiament, de freda o de descompromesa, sinó simplement d'això: de recerca sense gens de consciència ni de motivació ideològica. És després de la Segona Guerra Mundial, amb la creació de l'Institut Occità, que comença a haver-hi un grup nou d'investigadors que ja saben lligar l'objectivitat científica inherent a la recerca acadèmica amb el dinamisme i la motivació afectiva de la reconquesta conscient de la llengua i de la cultura occitanes. Aquí podríem esmentar Robert Lafont, el monstre sagrat de l'occitanisme, però també hi hauria una llarga llista d'universitaris, investigadors, pedagogs, escriptors, poetes i, fins i tot, cantaires i dansaires. Tota aquesta corrua de nous investigadors són els que han donat a l'occitanisme modern un caràcter i una força que no tenia abans.

—*El maldecap és, doncs, la llengua parlada?*

—Sí, el principal problema és el que en podríem dir l'occità vehicular. La llengua literària és capaç de tornar a donar a la llengua dignitat, certament. Però cal que l'occità, com ha fet el català, i com va començant a fer l'aranès, sigui una llengua total, coneguda de tothom en el seu àmbit, de manera que formi part del màxim d'espais de la vida quotidiana dels seus parlants. Per això em semblen importants, en el domini de les revistes, publicacions noves com *Amiras* (en francès i occità) que va dedicar un número molt interessant a Barcelona (la relació amb Catalunya és molt important per nosaltres) o el setmanari *La Setmana*, que tant tracta de temes polítics com socials i culturals, amb un paper de normalització que em sembla molt important.

—*Per què considereu tan important la relació amb Catalunya?*

—L'amistat i les relacions entre Occitània i Catalunya són, de sempre, prou conegudes: particularment a partir del felibrisme mistralenc, però els trobadors també són un dels nostres vincles històrics comuns i, darrerament, hi ha hagut encontres per a consolidar aquesta amistat. D'una altra banda, moralment, per a la mentalitat de la nostra gent, quan ve a Catalunya i veu la realitat de la llengua catalana al carrer, és molt estimulant. Però és que, a més a més, em sembla que el concepte vigent fins ara de nació-estat pot començar a desaparèixer a poc a poc, amb l'arribada de la Unió Europea, i llavors la relació amb la vall d'Aran em sembla que també pot ser molt important. Amb

totes les nostres divergències i convergències. Ara els aranesos són administrativament espanyols, i nosaltres administrativament francesos. Això, naturalment, té conseqüències: per començar, hi ha tots de mots i d'expressions de la vida quotidiana que s'han espanyolitzat o catalanitzat a la vall d'Aran, i francesitzat, a l'altra banda. Un dia o altre caldrà arribar a un acord per arreglar un problema que és, de fet, purament lèxic. Però, en canvi, totes dues bandes ens podem beneficiar d'un augment dels intercanvis.

Nosaltres, els occitans, podem aportar a la llengua comuna un domini, un tractament culte i literari, més ampli i aprofundit que no el de la vall d'Aran, amb tot el reguitzell de publicacions que ja hem dit, en què, entre més coses, es pot trobar molta informació, una literatura de pes ja consagrada, de valor internacional, gens cantonalista ni folcloritzada, i també una reflexió sobre la llengua que ja té més de quaranta anys.

—*I l'aranès què hi aportaria?*

—L'occità viu, que no podem oblidar que ha anat desapareixent de la banda francesa; és a dir, la vitalitat quotidiana de la llengua, d'un gascó que encara és parlat espontàniament, gràcies a la protecció oficial de què gaudeix. Això, de l'una banda. De l'altra, els aranesos també poden aportar el lligam natural que han establert amb el dinamisme català. Perquè convindria instaurar una col·laboració més estreta, orgànica, amistosa, fraternal, entre Occitània i Catalunya. Per recórrer a una expressió que no és ni gascona, ni aranesa, ni francesa, sinó catalana: entre tots ho farem tot.

Joaquim Noguero

Pèire Bec (dalt) considera que el principal problema de l'occità és el que es podria dir la llengua vehicular. A sota, el setmanari occità 'La Setmana', que tracta de temes polítics, socials i culturals, fa un paper per la normalització molt important.

